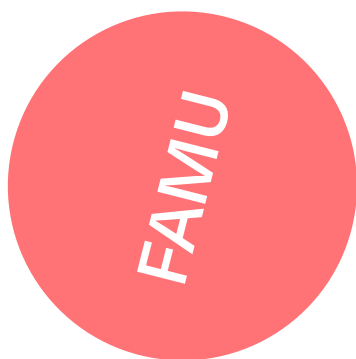

Drahomír

Miloslav

ra Vihák
av Nováková

Drahomíra Vihanová

Narozena 31. července 1930 v Moravském Krumlově. Filmová režisérka a scenáristka. Po maturitě na gymnáziu vystudovala hudební vědu a estetiku na Filozofické fakultě Jana Evangelisty Purkyně v Brně (dnes Masarykova univerzita) a hru na klavír na brněnské konzervatoři. Na FAMU studovala od roku 1960 režii a střih. Absolvovala v roce 1965. Debutovala filmem *Zabitá neděle* (1969), který byl uložen do trezoru a distribuční premiéru měl až v roce 1990. Během tzv. normalizace se věnovala dokumentární tvorbě, k produkci hraných filmů se vrátila až po roce 1989 filmy *Pevnost* (1994) a *Zpráva o putování studentů Petra a Jakuba* (2000). Na FAMU externě vyučuje od roku 1982; od roku 1990 je členkou katedry střihové skladby, v roce 2004 získala profesuru.

Já bych vám chtěl nejdříve poděkovat, že jste ochotna se s námi podělit o své životní vzpomínky. A asi bych začal tradičně a zeptal se vás, jak jste se dostala k filmu, k umění vůbec.

Já jsem nechodila do kina. Já jsem neměla o filmu ani páru. Já jsem pořád hrála na klavír. Vždyť já jsem dělala konzervatoř. A protože technika mně dělala velké obtíže, tak jsem to přemáhala tím, že jsem asi osm hodin denně hrála na klavír. A ještě jsem si přivydělávala, že jsem na klavír učila malý děcka. Po absolutoriu konzervatoře jsem chtěla jít na akademii k prof. Rauchovi. Absolvovala jsem Schumannovým koncertem s orchestrem, což byla moje labutí píseň. Ale dopracovala jsem se k tomu absolvovat s orchestrem, což bylo na tehdejší dobu dost výjimečné. Měli jsme to v Brně v sále na stadioně, protože já jsem studovala na brněnské konzervatoři. Tak to byl, dejme tomu úspěch, ale když jsem to předvedla prof. Rauchovi, když jsem se mu šla představit, tak on řekl, že to je absolutně nemyslitelný a že mám jít vařit polívky. A tím mně tedy sklaplo.

Mamka trvala na tom, že musím mít maturitu a že po maturitě si můžu dělat, co chci. Tak jsem šla na konzervatoř až po maturitě. Tím pádem jsem absolvovala konzervatoř ve 24. Což je teda nonsens, protože na akademii chodí talentovaní, zvláště na klavír, tam je jich jak psů, sedmnáctiletí studenti a studentky. A já jsem se přivilila k prof. Rauchovi ve 24, že chci jít na akademii. On to velice brzo zakousl, přestože jsem k němu soukromě asi dva roky chodila. Ale vrtla jsem se do Prahy. A abych vůbec zdůvodnila svoji existenci v Praze, tak jsem začala dělat takovýho poskoka, asistenta v hudebním vysílání v televizi, vzhledem ke svému hudebnímu vzdělání. Poněvadž já jsem ještě dělala na univerzitě hudební vědu a estetiku. A uvažovala jsem, co budu dělat.

No, a když jsem přičichla k tý televizi, tak jsem si říkala, abych nemusela dělat pořád

jenom asistenta, který tam měnil, tenkrát se vysílalo živě, měnil titulky nebo někomu nosil kafe, že bych mohla v té televizní hierarchii postoupit. Taky jsem psala takové scénáře, to byla jenom muzika propojená s básničkami, vlastně žádná velká scenáristická práce. Pro rozhlas jsem taky psala, pro redakci lidové tvořivosti, protože při estetice na té filozofii byl i národopis. A oni tenkrát mně řekli, že na to nemám školu. A já jsem říkala: Jaká je škola? – Filmová a televizní. Tak jsem se na to přihlásila. Vůbec, absolutně jsem nevěděla nic. Taky mě samozřejmě nevzali. Já jsem dělala první ročník jako mimořádně. Ovšem naštěstí jsem v tom mimořádném ročníku udělala všechna cvičení i zkoušky, tak mě potom automaticky zařadili do druhého ročníku.

Oni mě vzali, myslím, taky jenom kvůli tomu, že jsem říkala, že tam jdu proto, abych se mohla vrátit do televize. Ale jakmile jsem čichla k filmu jako takovému, tak do televize už ani ťuk. Teda pořád jsem si v televizi přivydělávala, to je fakt, furt jsem dělala asistenta, speciálně v tom hudebním vysílání. A co bylo velice zajímavý, potom jsem dělala pomocňáka Václavu Kašílkovi. On tam měl ten rajon oper. Dodnes si pamatuju, že jsem s ním dělala Věc Makropulos, Komedianty, Prodanou nevěstu. To nebylo marný. On byl takovej eruptivní, takovej barokní. To byl gejzír nápadů, co on si vymyslel. Takhle já jsem se dostala na AMU.

Na jaký obor jste se hlásila?

Já jsem šla na hranou režii. Tenkrát tam dokument nebyl. Až ve třetím ročníku bylo jistým posluchačům doporučeno, to se zakládal dokument, byli odsunuti na dokument. A my, Jakubisko, Borek, Cvrček a já, jsme zůstali na hraný režii. A Kadlec s Hollitzerovou a ještě s někým, já nevím, byli odsunuti. A katedra střihu nebyla.

Ale byl kabinet střihové skladby Jana Kučery, ne?

To byl, ano. Já jsem na té škole vlastně trávila většinu času ve střížně. Já jsem všem posluchačům dobrovolně stříhala, protože mě to bavilo. A toho si všiml Kučera, že se neustále pohybuju v tý střížně. Tím pádem mě nechal absolvovat. To nebyla ještě normálně katedra stříhu. Ta byla ještě později založená, až po tom dokumentu, pokud vím. A tam byli zase odloženi, jak byli odkládáni ti neúspěšní z hrané režie na dokument, tak byli taky odkládáni neúspěšní z hrané režie na stříh. Tak se dostal Ruttner na stříh a Fišárek se dostal na stříh, protože se zdálo kantorům, že na tý hraný režii nemají co dělat. Ale ty úsudky, jestli tam kdo má co dělat, nebo nemá co dělat, to není tak přesný.

Ještě by mě zajímalo, když jste se vůbec nezajímala o film... ale proč jste se dala na hudební dráhu?

No, protože maminka měla hudební školu, maminka studovala ve Francii klavír u Cortota, maminka byla muzikant. A můj prastrýc byl ten Hanuš Wihan, co pro něho Dvořák psal ten violoncellový koncert. Taky se s Dvořákem pohádal, protože Wihan chtěl kadenci na konci první věty, jak je vždycky. A Dvořák mu to odmítl napsat. Ten Wihan Hanuš, on byl velice zajímavý. On si vzal nějakou bavorskou baronku a nutil ji v glazé rukavičkách vařit knedlíky. A když se jí to nepodařilo, tak baronku vyhodil. Takže on mu to Dvořák nedal, tomu Hanušovi Wihanovi, protože se pohádali. Ale pak to předvedl u belgické královny a dostal za to brilantový prsten a ten jako rodinný šperk já pořád mám. Ten Hanuš Wihan byl také zakladatel Kvarteta českýho. A maminka byla tedy klavíristka. Takže já už jako dítě jsem se pořád motala kolem klavíru.

Takže pak jsem šla na konzervatoř. Tenkrát se nesměly dělat dvě vysoké školy najednou, ale mohla se dělat vysoká škola a střední dohromady. Takže já jsem na filozofické fakultě moc nechodila na přednášky,

jenom na zkoušky. A místo toho jsem chodila velice poctivě na přednášky na konzervatoři, poněvadž tam se to muselo. A hlavně jsem hrála pořád na klavír.

Proč vlastně Praha, proč Rauch, proč HAMU?

Já jsem usilovně místo do kina chodila samozřejmě na koncerty. A věděla jsem, že Kurzova škola, Štěpánová, ta jeho dcera, že to je hroznej dril. Ale tenkrát měl koncert Heřman a to byla klavírní poezie. A věděla jsem, že Rauch je žák Heřmanův. Tak jsem tedy chtěla jít k Rauchovi. Já ani dokonce nevím, kdo v té době byl na JAMU na klavír. Ale vím, že tady byla ta Štěpánová-Kurzová. Pak tady byl Maxián, což taky byl takový akademický styl, kdežto ten Rauch měl v sobě takovou vzletnost a poezii. A potom, jak jsem se s ním poznala, on byl ohromnej pán, sice trochu rejpavej, to je pravda. Ale nakonec jsme k sobě velice přilnuli.

A nemrzelo vás, když vás odmítli?

No, tenkrát to pro mě byla katastrofa, to se mně zhroutil svět. Ale já si myslím, že pánbůh zaplat za to, protože kdyby se nade mnou smiloval a vzal mě, tak to by byla katastrofa naprostá. Já bych to nezvládla. A to tragický nebo krutý poznání by potom bylo daleko horší, než když mi to řekl na rovinu. Tak to člověk nějak odžije. Kdežto jinak bych se trápila čtyři roky na akademii a já jsem dost taková, taková ctižádostivá. Mě by to strašně sralo, že všem to jde ohromně. Mě to sralo už i na konzervatoři, protože já jsem věděla, že ta moje technika má limity. A že je to vydržený, usilovně vydržený, což nikdy nemá být, technika má být automatický základ. A na tom pak můžete stavět.

A od hudby jste se dostala k filmu.

Vlastně z leknutí.

A vzpomínáte si třeba na přijímačky na FAMU?

Já vím, že tam byl Klos, že tam byl pan profesor Wasserman, že tam byl Vávra a Karešová a že tam byl Höger. My jsme museli totiž na té hrané režii předvádět hranou etudu. Zadali téma, já nevím – Čekáte na partnera a on nejde a přijde pozdě. Nějak tuhle situaci vyřešte. Buď mu odpustíte, nebo neodpustíte. Myslím, že jsme taky rozebírali nějaký film. No, nevím, co jsem tam napsala, protože jsem o filmu nevěděla nic. A neustále jsem zdůrazňovala, že tam jdu jenom kvůli té televizi. *(smích)* Takže myslím, že tím pádem byli schopni mně spoustu věcí odpustit.

To bylo tedy v roce 1959, to mě nevezali. Ale nechali mě chodit, měla jsem index mimořádného studenta. Já jsem si zapsala všechny předměty, co patřily do prvního ročníku. A potom v roce 1960 mě přijali do druhého ročníku už vlastně řádně. V tom prvním roce jsem udělala všechna cvičení, my jsme dělali takové krátké filmečky, na osmičku a na šestnáctku. A na osmičku mně to točil Franta Uldrich tenkrát, který byl v druhém ročníku na kameře. A já vůbec nevím, jak jsem se s ním dala dohromady. A ten další filmeček, ten už byl na šestnáctku a tam mně hrála Pavlína Filipovská. Byl to takový příběh ve Stromovce, jak jeden kluk trhá kytky Pavlíně Filipovské, ale ona stojí na jiném místě, než má. Tam se nějak přimotá takový starý pán, já nevím, jak se jmenoval, ale byla to taková velice známá charakteristická postavička malostranská. A ten starý pán se o ni začne ucházet, zatímco ten kluk s kytkou hledá tu svoji dívku. Tak to mně točil nějaký Honza Kraus, co dělal v televizi kameramana. A na základě toho já jsem se dostala do toho druhého ročníku.

No, a vlastně jsem se dostala do ročníku, kde byl Jakubisko, Borek, Cvrček, Marie Hollitzerová, Petr Kadlec. Jakubisko byl enfant terrible opravdu, od začátku se vědělo, že to je zvláštní člověk. Ten vyčníval velice z těch našich pozic obyčejných. *(smích)*

A jako spolužáci jste spolu vycházeli? Trávili jste spolu čas, pomáhali jste si?

No, my jsme spíš dělali pro ty ve vyšším ročníku. Já jsem se neustále přichomejtávala k Věře Chytilové, kterou jsem obdivovala. Ona byla taková explozivní, nápadná, krásná ženská. A potom jsem se přichomejtávala hodně, přímo vnucovala, Evaldu Schormovi, kterého jsem obdivovala zase pro jeho klid a takové zvláštní zacházení s herci. My jsme pracovali hodně, poněvadž se dělaly ateliérovky a tam my jsme dělali těm vyšším ročníkům. Ale vzájemně, že bychom si v ročníku pomáhali, to si nepamatuju. No, my jsme to ani nepotřebovali.

Ale říkala jste, že jste jim stříhala filmy... Nejenom svoje filmy.

Stříhala jsem všem, kdo chtěl. Stříhala jsem Jirkovi Menzelovi, stříhala jsem Evaldu Schormovi a tu ateliérovku. No, a potom se dělaly takové Občasníky, kdy každý natočil, já nevím, kousek, jakoby filmový žurnál. Tak to jsem vždycky stříhala. Upřímně řečeno, mě to strašně bavilo, ten stříh. Ale já jako stříhač pro druhý lidi jsem k nepoužití, já jsem k použití pro svoje filmečky, ale pro druhého ne, protože nejsem komunikativní, příliš si prosazuju svoje, což by stříhač neměl. Ten by se měl k výsledku dopracovat prostřednictvím nějaké debaty s režisérem a v každém případě toho režiséra respektovat, což já jsem nedělala.

Ale neměla jsem konflikty, to ne. Všichni byli rádi, oni totiž neradi stříhali. Jediný, kdo rád stříhal, ale ten byl níž, byl Woody Vašulka. On dělal taky na hrané režii, ale pak, když se založil dokument, tak dobrovolně přešel na dokument. Nebyl tam odstaven. To se stříhalo v pátém patře v Klimentský a my dva jsme tam byli naloženi neustále. Tam se dalo dělat v noci, přes soboty, přes neděle, pořád.

Ted' to nejde a tehdy to šlo?

No, bylo to lepší, no. *(smích)* Nevím.